

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIO CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY II.

BARCELONA 31 DE JULIOL DE 1879

NÚM. 9.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—PERA 'LS NO SOCI: 2'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts.
—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON. (ahont deuen dirigir-se totas las comunicacions) y en las llibrerias de Verdaguer, Texidó y Parera, y Felip.

ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

CERTÁMEN LITERARI ARTÍSTICH

EN HONOR DEL INSIGNE POETA

Dr. FRANCESCH VICENS GARCÍA

RECTOR DE VALLFOGONA

en lo 256^e aniversari de sa mort.

Aceptant l' ASSOCIACIÓ CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS l' invita-
ció feta per lo Magnífich Ajuntament del poble de Vallfogona de Riucor-
p, pera portar á cap lo certámen literari y artístich, qual distribució
de premis deurá verificarse en aquell poble lo dia 2 del próxim Setembre,
com á altra de las festas que 's celebrarán en honor del insigne poeta
Rector de Vallfogona, té la satisfacció de anunciarlo en conformitat al
següent

CARTELL

Lo dia 2 de Setembre próxim serán adjudicats als autors de las compo-
sicions escrites en llengua catalana, y que á judici dels jurats ne sigan
mereixedoras, los premis següents:

PENSAMENT D' OR ESMALTAT, ofert per lo Magnífich Ajuntament de
Vallfogona de Riucorp, al poeta, que, en vers, mellor exalce las glorias
y mérit literari del Dr. García.

PLOMA DE PLATA, oferta per lo Rvnt. senyor Rector de dit poble, á la mellor poesia á la «*Soletat*» en que tant modestament preferí viure lo Dr. García.

UNA LIRA DE PLATA, oferta del iniciador de la festa D. Sebastiá Puigbonet, al poeta que en vers lliure, cante ab mes sentiment y mérit literari, los sufriments morals y físichs del gran García, ocasionats per los envejosos de sa gloria y de son geni.

OBJECTE D'ART SIMBÓLICH, ofert per l' *Associació catalanista d'excursions científicas*, á la mellor poesia á la confraternitat catalana.

OBJECTE D'ART, ofert per la redacció de «*La Renaixensa*», á la mellor sátira de costums en prosa.

RODELLA DE METALL AB UN RELLEU REPRESENTANT SANT JORDI, costejada per lo *Centre Catalanista Provensalench*, s' adjudicarà al mellor treball d' imaginació, en prosa.

OBJECTE D'ART, ofert per la Redacció del *Diari Catalá*, á la mellor composició, en vers ó prosa, sobre los avensos del sigle actual.

COLECCIÓ DEL PRIMER VOLUM DEL «*ÁLBUM PINTORESCH MONUMENTAL DE CATALUNTA*» oferta de la Direcció del «*Escut de Catalunya*» al que presenti lo mellor estudi filosófic-moral, considerant á la enveja com un dels vicis capitals de la humanitat.

UN EXEMPLAR, RICAMENT ENCUADERNAT, DE LA MONOGRAFÍA Y FOTOGRAFÍAS DE SANTA MARIA DE RIPOLL, y una subscripció gratuita permanent, desde lo primer número, al *Butlletí* mensual il·lustrat, que publica l' *Associació d'excursions catalana*, oferta de la mateixa *Associació*, al autor de la mellor Memoria histórico-topográfico-artístico-científica del poble y terme de Vallfogona de Riucorp y de una extensió equivalent á 20 ó 24 planas del *Butlletí* esmentat, en lo qual y, d'acort ab la organitzadora del certámen, se reserva publicarla l' *Associació d'excursions Catalana*.

NIVELL DE PLATA, ofert per l' iniciador, al artista que presenti lo plano mes adequat pera monument biblioteca, que reunint tota la bellesa y economía possibles, pugui aixecarse en forma de temple, dessobre una escalinata, en una plataforma de 20 metros de longitud per 20 de latitut.

S' adjudicarán també dos accésits á est premi, consistents en una *llapidera d'or y un cartabó de plata*, ofertas respectives del Rnt. Sr. Rector y Magnífic Ajuntament de dit poble.

Composan lo Jurat literari, los Srs. D. Frederich Soler, D. Felip Jascinto Sala, D. Francisco Maspons y Labrós, D. Joseph d' Argullol, y D. Francesch Matheu y Fornells; y l' artístich, D. Lluís Domenech, D. Heribert Rumeu, D. Salvador Sanpere y Miquel, D. Joan Flotats y D. Joseph Maria Folch y Brosa.

Las composicions y planos, deurán esser remesos abans del 21 del pró-

xim Agost, al local de l' Associació, Paradís, 10, 2.ⁿ acompanyats d' un plech clós, que contindrà lo nom del autor y en la carpeta lo títol y lema del treball.

Barcelona 15 de Juliol 1879.—Per A. de l' A.—Lo President, Eduart Tàmaro.—Lo Secretari, 1.er, Cèssar August Torras.

CONFERENCIAS

SOBRE LITERATURA CATALANA MODERNA

Darrerament tingueren lloch las conferencias que sobre aquest tema doná lo distingit individu de l' Associació en Joaquim Riera y Bertran. Exposada l' idea del caràcter especial que 's proposava tinguessen las conferencias, ó sia 'l de un estudi de las més importants agrupacions que constituheixen la vida literaria de l' antiga nacionalitat catalana, evitant en lo possible tota pretensió didáctica, determiná lo punt de vista dominant, fent al·lusió á las *antecedents disertacions del Sr. Auléstia, sobre literatura catalana antiga*; notá la dificultat del tema, per lo perill d' haver de judicar escriptors vivents, y presentá 'l plan general dividit en quatre parts: *preliminar*; estudi de le *poesia* (lírica y dramática) y estudi de la *prosa*.

Entrant en lo concepte social del modern renaixement literari catalá després d' indicar lo de la Literatura genéricament considerada, demostrá qu' era nostra renaixensa un gran aconxeixement, ja perque es fill d' una vera necessitat moderna, ja perque ofereix antecedents que 'l justifiquen per complert, ja perquè dú en sa missió, bellament humana, garantías d' estabilitat y de progrés, y ja, finalment, perque no s' ofereix aïslat ni inconscient, sinó tot lo contrari. Conseqüència de semblants distintius es que no ha de presentarse, ni en realitat se presenta, exclusivament académich ni exclusivament popular, sinó capás de interessar y conmourre á tothom ab una notable varietat de gèneros, com pertoca á tota llengua viva que no ha d' esser exclusivista y monótona, ni patrimoni dels sabis, ni ludibri dels ignorants. Apuntá la idea de que lo renaixement catalá no prové del provensal y entrá en l' exámen dels principals elements que hi han contribuït d' un modo immediat y eficás.

Durant la guerra de la Independencia, l' esperit catalanesch comensá á revivarse en nostre poble, que casi bé sols gustava d' alguns

fragments de las poesías del célebre Rector de Vallgona; la popular serví per' expressar los sentiments d' independència y de religiositat contra 'ls francesos: manifestació poderosa del provincialisme que 's despertava. Lo disertant citá alguna mostra autèntica de l' aludida poesia, exalsant aquell vigor demostrat per la *Catalunya espanyola*.

Feta alusió al despertament històric de antigues nacionalitats europeas, que citá, y esmentant que 'l gran Manzoni, l' émulo de Walter Scott, escrigué originàriament sos «Nuvís» en dialecte milanès, notá que 'l progrés de la civilització visible en l' anti-cessarisme napoleònic, en las vias de comunicació que han facilitat las relacions entre 'ls diversos Estats y la propagació de llurs respectius progressos de tota mena,—s' ha significat també en la deficiència de las literaturas oficials pera l' expressió de l' ànima d' aquelles nacionalitats històriques, com y també en lo cansanci, cada dia més pronunciat, de la política personal y de accidentals mesquinesas devant d' altra que imposa la mateixa civilització. Digué que la generació nova aixís ho compren y que per ço avansa y avansará tothora.

Aplicadas las precedents indicacions á Catalunya y concretantse á la literatura, dividí la historia contemporànea d' aquesta en los següents períodes ben marcats: lo dels escriptors catalans que, escrivint en castellá, foren ja catalanistas (Capmany, Cabanyes y tants altres); lo dels primers cultivadors del idioma catalá (Puigblanch, Rubió y Ors, M. Aguiló, etc.), durant lo qual es de senyalar especialment lo certámen celebrat per l' Acadèmia de Bonas Lletres, (1842) veritable sement dels moderns Jochs Florals; lo període de la publicació de cròniques catalanas, degut principalment á D. A. de Bofarull; lo en que, per una part, dóna á llum D. Víctor Balaguer sa entusiasta «Historia de Cataluña y de la Corona de Aragon» y per altra, apareixen las colleccions de «Trovadors nous» y de «Trovadors moderns»; lo de la restauració dels Jochs Florals (1857) y de la gloriosa campanya poètica-musical de 'n Clavé; y, darrerament, lo període en que 'ns trobem, qu' ho es de poderosa y fecunda activitat puix s' hi publican calendaris, revistes, periódichs de tota classe y obras de reconeguda importancia, en tant que 'l Teatro catalá pren vol, se constituheixen associacions provincialistas,—comensant per la «Jove Catalunya» y acabant per las

diversas que avuy prosperan dins y fora de Barcelona,—y tot denota una activitat que trascendeix á quant porta un distintiu, per amagat que sia, de patria catalana. Lo senyor Riera singularisá los referits elements. mencionant d' un modo especial los propagandistas Srs. Briz y Soler (Pitarra), no sens haverse detingut avans en altrs personalitats importants de la renaixensa, mencionantne llurs primerenchs treballs, desde 1820 y 23, en que 's publican versos á Valencia; 1834, en que surtí á llum en lo periódich *El Vapor* la superba «Oda á la Pátria» de n' Aribau, y 1840 en que 's reimprimeixen las coleccions de poesías del mentat Rector y del deixeble de n' Ausías March, en Pere Serafí, fins al any 1853 en que apareix lo celebrat *Romancerillo* de D. M. Milá y Fontanals.

Terminá la primera conferencia, qual extracte acabém de fer, singularisant los beneficis evidents qu' ha portat y desenvolupa lo modern renaixement, revivalla simultánea de tres païssos verament germans (Catalunya, Valencia y Mallorca); honrosa armonía de classes, de partits polítichs y de personas diverses dins un criteri comú á tots, y una com ampliació del mateix criteri y de las mateixas afeccions de patria natural y de progrés que va mostrantse ja en totas las bellas arts, en las mateixas ciencias y fins en tota mena de relacions públicas y particulars.

Estudiant, en la segona conferencia, la moderna *poesia lírica* catalana, comensá per donar una idea general de la poesia; definí la lírica y consigná la necessitat de que responga á una aspiració noble; feu notar la coexistencia de son avens ab totas las grans manifestacions del avens general dels pobles, comparantla ab la representació que té l' idealisació maternal en tota familia. Diferenciantne lo essencial de lo mecánich, negá que nostra época fos anti-poética, opinant que lo cert es que 'l gust se fá mes exigent, perquè 's fa mes il·lustrat y que, tractats fins á la sacietat molts assumptos, lo poeta modern deu reunir condicions de poderosa inteligencia y de positiva erudició pera conseguir un lloch privilegiat. Apropósit de las qüestions de novetat, oportunitat, etc., aduhi 'l recient testimoni de crítichs tan eminents com Montegut, indicant l' aplicació dels enunciats principis á la lírica catalana.

Apuntadas varias subdivisions de la poesia lírica, y mostrat ab irrecusables datos,—trets de la última Disertació crítica del Sr. Ru-

bió,—la prioritat é independència de nostra poesia respecte á la provensal, passá á ocupar-se de la poesia popular. Digué qu' esta constituheix la historia viva d' una rassa conmoguda é inspirada; la distingí de la vulgar y observá ab exemplars práctichs la impossibilitat de precisar los orígens concrets de molts joyas poéticas populares. Lo carácter dominant en la poesia del nostre poble, com en totas ó casi totas las d' altres païssos, es lo de llegendaria y cavalleresca: barreja d' historia y de faula posada, generalment, al servey del sentiment amorós. Inspiració varonil, sinceritat, justesa sovint excessiva, sobrietat, religiositat: tals son las qualitats que atribuhí á nostra poesia popular, qual forma es comunment la de romans octossilábich y ab tornada ó resposta, com dedicada qu' es al cant. S' hi troban color, aroma, conformitat, ab nostra naturalesa rústega ensemps que sentimental, revestint una sort de alegria melancólica qu' enterneix y conforta. Com á popular, no es bella per sas caigudas, locucions impropies, etc., sinó á pesar de semblants y altres defectes, segons es de veure en nostras mellors composicions del género. Aixó sentat y alusió feta á las ventatjas y perills de las imitacions populares, lamentá 'l conferenciant la decadencia en que aquella poesia ha caigut per efecte d' un estrafalari castellanisme que fins impera en las mateixas diversions mes genuinament de la Terra (aplechs, ballas, etc.).

Respecte á la poesia lírich-artística, indicá que la catalana presenta, en major ó menor escala, las mateixas qualitats de la popular, porque es tant com natural la germanó d' una ab l' altra en lo mateix país, y va afirmar que la primera respon mes que á una tradició incondicional, al estat modern dels pobles: afirmació ja implícitament feta avans.

Distingintla en dos períodos—avans de la restauració dels Jochs Florals y després d' aquesta,—senyalá en lo primer una concordança entre ella, la regeneració literaria castellana inaugurada per Lujan, Moratin y Quintana y prosseguida per Larra, Espronceda y altres no menos que ab l' estrangera representada per W. Scot, Byron, Lamartine, Silvio Pellico, etc. Després s' acentúa una marcada tendencia vers la poesia popular-artística.—En lo segon período aumenta considerablement lo número de literats y adictes á la causa provincialista y va creixent lo celebrable afany de posar á contribució totas las fonts d' inspiració y totas las formas de poesia,

com tots los medís de propaganda. Lo disertant hi ficsá duas tendencias ben marcadas (exageració académica y exageració burlesca) junt ab l' esclat de tots los elements de forsa senyalats en la conferencia anterior, hont la poesia lírica pren part importantíssima.

L' estat d' ara ben clar lo revelan multitud de llibres de poesías, á més dels volums del Jochs Florals, aparició de poemas de gran vol. Lo «Llibre d' or de la moderna poesia catalana» n' es bona executoria. Tots los gèneros didàctich-literaris alcansan lo lloch que 'ls hi atany; l' eclecticisme es fecundo; dominan las corrents modernistas, y lo antich se respecta, pero no s' hi idolatra. Lo Sr. Riera citá com á perills á evitar: lo conceptisme, que desespera; lo pedantisme, que indigna; la manía d' originalitat, que ocasiona més estravagants que artistes genials, y sobre tots, la ignorancia, que produheix lo vulgarisme, lo convencionalisme y aqueixa ploraneria sense solta que posa en ridícul y sol fer riure als lectors discrets.

(Continuará.)

COMUNICACIÓ.

Cumplint ab la promesa dada, lo 17 prop passat me dirigí en companyia de mos benvolguts amichs En Ramon Montserrat y En Joseph Ribó á la riera de Tenas, pera averiguár lo que de cert hi hagués sobre lo descobriment que en ma anterior los hi notificava.

Ab prou sentiment nostre nos vegérem privats de la companyia del delegat Sr. Argemí (que també debia formar part de la excursió), efecte de sas molts ocupacions.

Certas eran las noticias atquiridas. Una ossera humana, perteneixent á persona adulta segons la perfecta soldadura de la part superior del cráneo, pero de baixa estatura, se trobava enterrada en una sepultura prismática-triangular y composta de pessas d' obra. Aquestas pessas, en la cara sobre que descansava 'l prisma, son planas ab ánguls íxents, rectes en la part externa y obtusos en l' interior per hont encaixan perfectament ab las pessas laterals que vénen á juntarse també en la part alta.

Ab tot y estar dit esqueleto enterrat en un terreno bastant silici favorable á sa conservació se troba completament corcat lo que prova los molts anys que té.

Jo prou voldria donar més detalls, com per exemple, lo sexe del individu á qui pertenesqué la ossera en qüestió. En mon concepte y fundantme en las rahons de proporció y estatura, sens que

res m' atrevesca á assegurar per la vaguetat de dits datos, es probable que fos de dona, més repeteixo que per no haber pogut veure més que de cintura en amunt, (efecte del poch cuidado en l' excavació), res asseguro.

La falta de ossos y lo haber vist solament la sepultura ja arrencada del tot m' impedeixen donar datos que jo desitjaria fer presents.

Excusaré comentaris, que per altre part tampoch podria jo fer-los, pero diré, si, que comensa á cridar-me l' atenció lo munt de descobriments en aquell punt fets per desgracia sens coneixement de aquesta delegació, vegent cada dia mes conformitat entre lo que la tradició diu y 'ls fets. També se m' ha dat noticia de certs documents qu' á aixó 's refereixen.

Sabré dirlos lo que hi haja de cert.

Espero que no será aquesta la última troballa que á la riera de Tenas se fassi y com que gracias á mas *advertencias* crech que en endevant hi tindrán los excavadors més cuidado, podré en tot cas donárlos hi noticias mes exactas.

Conservo part de una de las llosas de la cara inferior.

Déu los quart molts anys. Caldas de Montbuy 20 Juliol 1879.—
Alfons M. Solá.

Srs. President y socis de la Associació catalanista d' excursions científicas.

CRÓNICA DE L' ASSOCIACIÓ

(Continuació.)

JULIOL.—*Dia 1.*—Sessió de la Secció topogràfica-pintoresca. Se doná lectura á una memoria referent á la excursió efectuada á Sant Cugat del Vallés, per D. Esteve Sunyol y Casóliba. S' acordá la práctica de gestions *para la conservació del claustre del monastir de dita població.*

Dia 8.—Sessió de la Secció artística. D. Ramon Soriano llegí una memoria referent á las pinturas modernas del museo de D. Felip Jascinto Sala y D. Eduart Tamaro altre respecte als quadros antichs del meteix museo. Fou elegit Secretari de la secció D. Esteve Sunyol y Casóliba. D. Antoni Aulestia doná varias novas recullidas en una excursió efectuada per ell derrerament á distins llochs de la provincia de Tarragona.

Dia 18.—Junta general. D. Joseph Fiter é Inglés doná alguns datos referents al Clot y Sant Martí de Provencals. Se discutiren varios assumptos d' ordre interior de l' *Associació*, prenentse alguns acorts de caracter administratiu.

Dia 21.—Excursió á Sant Martí de Provencals. Se visitá la iglesia parroquial que posseheix una notable fatxada, un retaule gotich del sigle XV ab ben treballats doselets de talla, y varios preciosos objectes de culto, d' orfebrería; la torre del *Fanch* tipich casal ab finestrals del sigle XIV; la creu de la *Sagrera* obra del sigle XVI; la original torre dels *Pardals*; y la severa casa dels Comtes de Creixell que conserva primorosos fines-

trals d' estil ojival y las ruinas d' una antiga capella. Se tregueren varios dibuixos y calchs y se reculliren pera lo Museo uns originals mahons antichs.

AGOST.—*Dia 12.*—Junta general. Se doná lectura per D. Eudalt Canibell á la ressenya de l' excursió efectuada á Sant Martí de Provensals y sos envoltants; á una memoria de D. Francisco Gras referent á una excursió á Scala Dei, y per D. Eduart Tamaro á un treball titolat *Una troballa impensada* en la que 's donan curiosas novas respecte á la Catedral de Barcelona.

EXCURSIÓ Á TARRAGONA Y SANTAS CREUS

efectuada en los dias 1 al 8 inclusiu del mes de Juny passat.

La Comissió que ha prés á son carrech continuar la publicació del *Album Pintoresch Monumental de Catalunya* en sa segona anyada, introduhint notables é importants modificacions en la forma y fondo de l' obra que la millorarán marcadament fentla doblement apreciable, delegá als individus de la meteixa Srs. don Carles García Vilamala, D. Modest Mitjans y D. Frederich Bordas pera que en unió del fotógrafo associat D. Heribert Mariezcurrena practiquessin la indicada excursió al objecte de reproduhir los mes notables monuments d' aquells llocs pera enriquir la expresada colecció próxima á publicar.

Los excursionistas trobaren en Tarragona preparats los treballs preliminars gracias al zél y decidit concurs del actiu soci delegat D. Sadurni Ginesta Salas qui 'ls acompanyá constantment durant sa estada en aquella ciutat. Contribuhiren també ab son apoyo y valiment, al bon éxit de la excursió los socis delegats Rnt Mossen Pere Martir Pujalt, Rector de la Catedral; D. Bonaventura Hernandez Sanahuja, Director del Museo y lo Rnt Canonge Mossen Jaume Dachs, President de la Societat Arqueològica, aixís com també lo Rnt Canonge Obrer de la Seu Mossen Cueto. De la Catedral se 'n treguéren varias notables vistas. Foren reproduhits ademés: l' acueducte romá, la porta ciclopea, lo sepulcre ó torra dels Escipions y l' arch de Bará prop del Vendrell. La Comissió de Monuments de Tarragona y la Societat arqueològica oferiren son apoyo moral y material al bon éxit de la excursió y la última feu construir y costejá un alt *tablado* al enfront de una de las portas bizantinas, laterals, de la Catedral, pera que 's pugués reproduhir lo preciós baix relleu qu' en ella destaca.

No menys cooperá á la tasca dels excursionistas en Santas Creus

lo soci delegat Mossen Joan Magrané, Rector de dit lloch qui 'ls prestá també son decidit concurs. Bellíssimas heliografias se treguéren de tant prehuat monument, la redacció de la monografia del qual está confiada á la entesa ploma de nostre consoci lo conegut escriptor catalanista D. Theodor Creus.

Lo erudit Canonge Mossen Jaume Dachs té á son cárrech la monografia que acompanyará á las vistas de la Catedral de Tarragona.

Práctichs y lluhits resultats ha produhit donchs pera nostra Associació, excursió tant profitosa.

EXCURSIÓ AL EMPURDÀ

en los dias 21, 22, 23, 24, 25 y 26 del passat Juny.

Fou aquesta practicada per una comissió composta dels senyors D. Céssar August Torras, D. Ursino Mitjans y D. Esteve Sunyol y Casóliba.

Foren rebuts y obsequiats en Figueras de una manera entussiasta y digne no tant sols per los socis delegats D. Enrich Serra y Causa y D. B. Delfabro si que també per altres decidits y fermes catalanistas entre 'ls que debem mencionar al inteligent professor d' instrucció D. Esteve Trayter. Los hi oferí també son apoyo moral y material en tot quant consideressin convenient lo Sr. Sub-gobernador d' aquella ciutat.

Visitaren en Espolla los monuments megalitichs, fins are desconeguts, indicats per lo soci delegat en aquella població, senyor Balmaña, en la comunicació inserta en lo número anterior ben conservat algun d' ells, algun altre en bon estat encara que molt desfigurat, y algun de bastant mal parat. Se 'n traguéren croquis y dibuixos y s' han prés algunas midas pera sa conservació. Delicadas atencions y obsequis prestaren als excursionistas tant nostre diligent y entussiasta delegat D. Antoni Balmaña, com altres dignes personas d' Espolla.

En Perelada poguéren observar la restauració que ab mes bon desitj que acert están portant á cap en son casal lo senyor comte d' aquell nom baix la direcció d' un facultatiu estranger, que fent desapareixer los últims venerables restos de l' antiga fesomia de la construcció ha alsat alguns edefessis, entr' ells duas mal concebu-

das y desatinadas torras. No es menys de marcat mal gust una ximeneya monumental adquirida en París y que deu adornar (sic) un dels apartaments. Es notable lo grandíós perímetre destinat á parch al voltant de l' edifici.

Notaren en Vilabertran l' antiga colegiata, son primitiu y tetric claustre, sa severa iglesia y sa bella y esbelta torra románica. Foren dignament rebuts per lo Sr. Rector y atentament obsequiats per lo propietari de la casa-colegiata D. Antoni Andreu Berriz, qui sembla tracta de conservar, fent reparacions atinadas y oportunas, aquella notable part del monument. Lo felicitem coralment per sos bons desitjos.

Franca y cordial acullida trobaren en Llansá deguda á la amabilitat de nostre entussiasta soci delegat D. Miquel Galter, qui tingué la dignació d' acompanyarlos en la visita á las monumentals ruinas del monastir de Sant Pere de Roda. Dól e indignació los hi produhí la contemplació de tantas preciosas é incomparables bellesas abandonadas fatalment per los propis monjos á ultims del segle passat, no sens aváns haberhi deixat impresas las petjadas del mal gust ab construccions desatinadas que profanaren la puressa y artística hermosura de tan delicat joyell, com amarga pena ocasiona veurer com permaneixen avuy en lo mes trist oblit y menyspreu, esperant que 'l temps, accelerat per la forta tramontana que bat allí ab marcada feresa, s' encarreguí de ferlas acabar de desapareixer, sens que moguí un sentiment de pietat á la poderosa familia de Medinaceli, possehedora de las mateixas, pera evitar son total aniquilament.

Admiraren desde 'l cim de la montanya d' Armen Roda, ahont s' hi notan las esmicoladas ruinas del castell de Sant Salvador, un dels mes estensos punts de vista y bellíssims panoramas que ofereixen los monts de nostra terra. Notáren en la hermita de Santa Helena abandonats restos d' un delicat retaule esculptorat en alabastre, provinent del monastir; y retornáren á Llansá, ahont vegéren en una casa particular altres detalls també preciosos del meteix retaule.

Castelló d' Ampurias los hi oferí en las multiplicadas y ricas bellesas atresoradas en sa artística iglesia de Santa María ample camp pera sos estudis y observacions.

La curta estada que féren en Rosas no 'ls permeté més que ferse

carrech de la bellesa pintoresca de sa deliciosa situació topogràfica. Lo Sr. Ajudant de Marina D. Joan Vilá posá galantment á sa disposició un bot ab vela que atravessant lo golf los conduhí á La Escala.

Foren en aquest punt objecte de senyaladas atencions y obsequis de part de varias distingidas personas, debent consignar son profón agraument al senyor notari D. Valentí Candal qui 'ls doná marcadas probas de simpatía y consideració.

Visitaren las despullas de la antiga Empurias en companyia de l' expresat Sr. Candal, del entussiasta coneixedor d' aquellas ruinas y aficionat numismátich D. Salvador Batalla y altres apreciables personas. Recorregueren lo que es avuy tan sols un estens sorral y del que 'n sobresurten unicament los restos d' antiquíssims murs y en un lloch cobert y bastant mal acondicionat lo precíós mosáich que representa lo sacrifici de Ifigenia.

En Torruella de Montgrí rebéren los excursionistas la mes franca y espléndida hospitalitat en la pairal casa del llorejat poeta y ferm catalanista Exm. Sr. D. Albert de Quintana qui ab la amabilitat y desprendiment que li son propis los hi dispensá tota lley d' obsequis y consideracions secundat per sa distingida y apreciable familia.

Visitaren en Torruella la iglesia parroquial, lo casal dels comtes de Solterra y las magestuosas despullas del no acabat castell, alsadas damunt de espadat single que domina ample espay de territori.

En totas las poblacions que visitaren reberen los excursionistas marcadas probas de simpatía, trobant encés per totas lo foch del entussiasme envers nostra idea.

NOVAS.

Sabem ab la major satisfacció que feta una elocuent interpelació en lo Congrés, y activas gestions inspiradas en lo mes pur patriotisme per nostre digne soci honorari l' Exm. Sr. D. Victor Balaguer y elevadas numerosas exposicions tan al Exm. Sr. Ministre de Foment com al de la Guerra s' ha lograt que fos exceptuat de la venda lo claustre románich de S. Pau del Camp. S' afegeix que lo mateix, y desitjariam que també l' iglesia anexa, han sigut declarats monuments històrichs y voldriam que aixó fos cert en aquestos termes puix sols aixís podrán salvarse d' una manera permanent y durable de cualsevol incidencia ó modificació que puga sobrevenir en lo favorable resultat ara obtingut.

Se fa present que en lo local de l' Associació, Paradís 10 2.ª, queda oberta de 12 a 1 del dematí y de 8 á 10 del vespre la suscripció pera las festas y monument dedicats á la Memoria del insigne Rector de Vallfogona Dr. Vicens García.

La Comissió del Album pintoresch-monumental» nos prega fem avinent als Srs. subscriptors que 'ls preparatius pera la segona colecció motivan lo retart del repartiment de lo que falta de la anterior, lo cual se efectuará breument.

Han sigut cedidas á l' Associació las obras següents: Per l'ltre. senyor Tallien de Cabarrus *Chasses et voyages*, del propi donador. Per lo senyor Parcet *Epítome de la certeza, legitimidad y excelencia de las insignes reliquias de las Santas Mártires que son veneradas en Vilasar*, del Rnt. P. F. Joseph de Jesus María, y un *Opuscul* sobre las antigüetats y vicissituds del monastir de Sant Pere de Casserras, del cononge Ripoll. Per la Revista popular *El heroismo en sotana*, del general Ambert. Per l'ltre. Sr. Taronjé Pbre. 2 exemplars de *Algo sobre el estado religioso y social de la isla de Mallorca*, del propi donador y 2 exemplars del *Juicio de la prensa española sobre la cuestion social mallorquina*. Per lo Sr. Barrallat *Memoria acerca de la ereccion y progresos de la Junta de Comercio de Cataluña y de su casa Lonja*, de D. Luis Bordas; *La Seda, su cultivo y produccion en el imperio Japonés*, de D. Enrique Dupuy de Lome; y *Un obrero en Fairmount Park*, revista crítica industrial de la Exposicion de Filadelfia, de D. José Roca y Galés. Per lo Sr. Oller. *Cróquis del natural*, del propia donador. Per l'ltre. Sr. de Balle *Los restos de Colon*, informe de la Real Academia de la Historia al Gobierno de S. M. Per lo Sr. Osona, 2 exemplars de l' *Excursió á la montanya del Montseny*, del propi autor. Per l'ltre Sr. President de la Junta de Agricultura, Industria y Comers, *Informe—donat per dita corporació—contestando al interrogatorio acerca de las consecuencias que ha producido la supresion del derecho diferencial de bandera y las medidas que pueden adoptarse para el fomento de la marina mercante y del comercio nacional*, y *Contestacion—donada per la propia corporació—al interrogatorio formulado por la Comision especial arancelaria acerca de los valores y clasificaciones de los tejidos de lana*. Per l' Associació è' excursions Catalana *Vetllada literaria* en obsequi al Excm. Sr. D. Victor Balaguer.

Definitivament sortirà dintre poch's dias d' aquesta ciutat pera son destí en los Estats Units d' América, lo magnífich mobiliari pera l' estudi d' un advocat obra treballada ab lo millor acert per nostres consocis Busquets que tenen establert son magatzem baix lo nom de «Busquets hermanos,» en lo carrer de la Ciutat n.º 9. Segons manifestá unánime la

premsa en los días que durá l' exposició en dit magatzem decorat apropiat, los citats mobles composts de taula pel despatx, silló, llibreria y cadires accessorias tot treballat en fustas d' ébano y xicranda y adornat ab xagrí vermell son un preciós treball que recorda lo pompós art del renaixement, ben esculpits y no menos ben dibuixats de manera que l' elegancia y severitat se trovan perfectament combinadas. Si molts altres mobles continuament allí de manifest no donessen relevants probas de l' inteligencia y perfecció de la má d' obra de dita casa bastaria dit mobiliari pera deixar ben sentada la reputació adquirida en son ram per dits germans Busquets.

En la mateixa botiga se trovan ara exposats pera la venda dos preciosos cuadros á l' oli, l' un de petites dimensions si be de ma mestre representa S. Agustí escribint, sostenint son llibre un angel; inclina son delicat dibuix y valentas tintas á que es obra de Murillo ó de sa escola. L' altre quadro que representa una Verge de la Consolació ab l' infant Jesús dormint ab tot descans en sos brassos, es un acabat treball de bonas llums y de tons suaus propis de nostre celebrat pintor Ferran, mestre que fou de l' Academia de bellas arts de Barcelona.

Lo conegut restaurador de quadros D. Joseph Bellver, (Plassa de San Jaume 3 pis 3.er) te acabada la restauració del gran quadro á son carrech colcat en la capella de la Sang y del SS. Sacrament en lo Pi. Dit quadro que te per assumpto l' assotament de J. C., presenta avuy destacadas sas principals figuras, sas columnas, son paviment y un magnífich grupo de nou personas en la part dreta; tot casi invisible abans de la restauració y además alterat per alguns remendos posats per part de fora en varias parts. Ab aquest treball aplaudit per molts artistes ha donat lo senyor Bellver una proba mes de sa pericia é inteligencia en tant difícil art.

Vigent una Real ordre que exceptua de tota alteració é impost los canals dels edificis publichs y monumentals, no sabem perque s' han tret alguns de l' edifici de la Real Audiencia posantse los llarchs canons de zinch que tant lleig fan en totas las fatxadas.

Nostre ilustre consoci lo Sr. Comte de Bell-lloch que tant s' ha interessat particularment, com á successor dels fundadors, pera la conservació dels claustres de St. Pau del Camp, sabem que te ofert costejar la necessaria restauració dels mateixos lo dia en que resten lliures del cuartel de que are fan part. Lo felicitem de totas veras per son patriotisme y generositat.

Com á entussiasmas per l' art y vetlladors perennes envers éll, segons nostre institut, doném també las mes espressivas gracias á la premsa de

tots los partits, associacions, y particulars, que ab sos articles, cartas ó escrits han cooperat desde Barcelona á que no ocorregués la ignominia de la mal imaginada destrucció de dita iglesia de S. Pau del Camp.

Tenim entés que segueixen activament las gestions pera que sia exceptuada de tota venda nostra célebre montanya de Montserrat. Totas nostras simpatías y curt valer estan á favor dels que semblants gestions promoveren y las segueixen sens descans.

Habem rebut del Club Alpí francés tres magnífichs tomos de son anuari, corresponents als anys 1875 á 1877. Generalment coneguda l'importancia de l'esmentada Associació excursionista, es justíssim reconeixer que dits tomos corresponen dignament á la meteixa.

En efecte deixada apart l'esmerada impresió; no sols l'escolliment de las materias sinó la claretat y método ab que totas ellas son tractadas, donan una brillant mostra de sa ben disposada organisació y de lo molt que pot contribuir al coneixement geològich y geogràfich del país una Associació que tant se desvetlla pera son avansament. Ademés del text, son particularment notables los dibuixos intercalats, las preciosas vistas y ben combinats plans alguns d'ells colorits, tot presentat ab forma espléndida y ben decorada de manera que completan bé las noticias del text acompanyatori.

Establertas ja desde algun temps nostras relacions ab lo citat Club Alpí francés, sols habem tributat á son anuari los elogis de que es justament digne, y mentres procurém correspondrer son donatiu, serán cada dia mes estrets los llassos que hi mantenim y ab que nos honrem.

Nostres consocis lo President D. Eduart Támara y D. Andreu Balaquer han verificat fa pochs dias una interessant investigació en la cripta de Sta. Eulalia en la Catedral, respecte al estat, forma y lápida referent á l'antiga urna de dita Sta. que 's troba en lo segon lunet de la dreta, deduhint observacions notables que donarán á llum en alguna de las publicacions que tenen empresas.

Aplaudim de totas veras l'ordre pera la suspensió de las obras de la casa de la cantonada del carrer de la Pietat, cual línea deuria retrassarse bon espay segons diguerem en altre número pera que la Catedral tinga un bon punt de vista.

Acompanyat de nostres distingits consocis D. Marian y D. Plácit Aguiló y Fuster, visitá un d'aquests dias nostre local, l'académich de l'Historia Sr. D. Juan de Dios de la Rada y Delgado, manifestant ab gran entussiasme lo molt satisfet que quedaba de que 's procurés ab tot esment la conservació dels restos de las famosas columnas del temple d'Hércul

y de que l' Associació s' ocupés com ho feya pera lo major desarrollo dels *estudis històrichs per medi d' un estudi detingut dels monuments.*

Entre las obras rebudas pera augment de nostra biblioteca, mereix menció especial l' opúscul: «Excursió á Montseny» que ha dedicat á l' Associació l' autor y consoci nostre D. Artur Osona. Detingut es lo seu treball que pera major circulació y profit ve redactat en catalá, castellá y francés y celebrariam que fossen moltes las obras que emulessen la de que trac-tem exposant las condicions de determinadas comarcas, sas produccions y son itinerari com ho fá lo Sr. Osona.

Nostres consocis D. Andreu Balaguer y Merino y D. Salvador Sanpere y Miquel, coneguts per sos notables treballs crítich-històrichs, han sigut nomenats socis corresponents de la Real Academia de la Historia. Rebin la nostre enhorabona per tan merescuda distinció.

Ha tingut lloch, darrerament á Madrid, en la Real Academia de la Historia, la solemne recepció del P. Fita, com á académich numerari de la meteixa. Ab est motiu l' erudit arqueólech llegí un discurs donant á conéixer la biografia del insigne historiador y geógrafo del segle xv D. Joan Margarit, bisbe de Gerona, expressant, además, interessants consideracions sobre la població dels ibers y celtas á la nostra península. Rebi nostre il·lustrat soci honorari la mes entussiasista y coral felicitació per la senyalada honra que acaba d' obtenir y per son treball històrich notable com tots 'ls que provenen de sa autorisada ploma.

Aquesta Associació ha felicitat ab entussiasme á son soci delegat á Madrid l' erudit escriptor castellá D. Francisco M.ª Tubino per sos atinats articles referents al renaixement literari catalá inserts en lo periódich «El Tiempo» de Madrid. Hora fora ja de que seguint l' exemple d' aquell il·lustrat publicista nos comensesin á fer justicia los escriptors madrilenys.

La lltre. Junta d' Obra de la parroquia del Pi ha fet desaparéixer los domassos que segons indicárem en lo passat número, foren colocats en la capella de la Concepció d' aquella iglesia tapant la llosa sepulcral del insigne pintor catalá Viladomat. Ab aquest motiu l' *Associació* li ha significat per medi d' ofici un expressiu vot de gracias, pregantli al mateix temps se servessa disposar la desaparició de las dauradas barras de crestería colocadas pera sostenirlas, á fi d' evitar qu' en lo successiu puga repetir-se semblant impropietat artística.

Errada.—En lo últim número, plana 80, ratlla 2, ahont se consigna blanch, s' ha de llegir blau.